

1 Om antibiotika og resistens

2
3 *Du har sikkert hørt, at forbruget af antibiotika har været stigende, og det har*
4 *frygten for udvikling af antibiotika-resistens også. Men hvad er antibiotika-*
5 *resistens? Hvornår skal man bruge antibiotika?*

6
7 *Overlæge på mikrobiologisk afdeling på Slagelse Sygehus, Henrik Friis*

8
9 Antibiotika er medicin, der bekæmper bakterier uden at angribe menneskekroppens celler.
10 Nogle typer antibiotika virker ved at hæmme opbyggelsen af bakteriernes cellevæg, andre
11 forhindrer bakterierne i at vokse.

12 Mange bruger udtrykket "penicillin" om alle former for antibiotika, men penicillinerne er
13 bare én af mange typer antibiotika. Antibiotika er en fælles betegnelse for en lang række
14 forskellige typer medicin mod bakterier.

15
16 De antibiotika vi får, skal passe til de bakterier vi har. Der er forskel på antibiotika. Nogle er
17 smalspektrede og rammer kun enkelte bakteriegrupper. De bruges, når man ved, hvilken
18 bakterie der er årsag til sygdommen. Andre er bredspektrede og rammer mange
19 forskellige bakteriegrupper på en gang. De kan derfor bruges til at behandle en sygdom,
20 før man ved, hvilke bakterier der forårsager sygdommen. Til gengæld dræber de ofte også
21 mange af de billioner af nyttige og uskadelige bakterier, vi har i os, som fx bakterierne i
22 tarmen, hvilket kan føre til fremvækst af resistente bakterier.

23
24 Det farlige ved antibiotikaresistens er, at hvis flere og flere bakterier udvikler resistens over
25 for de behandlingsmuligheder, vi har, så kan eksempelvis en lungebetændelse blive
26 livstruende, fordi medicinen ikke længere kan slå bakterierne ned.

27
28 Man kunne tro, at det store forbrug af antibiotika skyldes, at vi har fået flere infektioner nu
29 end tidligere, men det er ikke tilfældet. Stigningen skyldes snarere, at lægerne er blevet
30 mere rundhændede med at give antibiotika, bl.a. fordi der er en del patienter, der presser
31 lægen for at få antibiotika.

32
33 Når man sammenligner med andre lande, så har Danmark stadig kun få problemer med
34 resistente bakterier. Men for flere typer stiger antallet år for år. Derfor er det vigtigt at
35 bremse udviklingen.

36 Antibiotikaforbruget skal ned, og der skal især bruges mindre af de bredspektrede typer. Vi
37 har stadig kraftigere antibiotika i baghånden, hvis de første behandlinger ikke slår en
38 infektion ned. Men nogle lande er nået så langt, at de er mere eller mindre magtesløse
39 overfor infektioner med resistente bakterier. Det gør fx operationer farligere. I fem lande i
40 Europa (Grækenland, Portugal, Italien, Slovakiet, Bulgarien) er bakterierne resistente mod
41 et af de skarpeste skud i bøssen – nemlig en type antibiotika, der hedder carbapenemer - i
42 over fem pct. af prøverne, og i Rumænien og Malta er der tilfælde, hvor bakterier er
43 resistente overfor alle typer antibiotika.

1 Vi må alle sammen tage ansvar for at begrænse brugen af antibiotika - det gælder også
2 dig og mig. Og vi *ved*, det hjælper - det er bevist, at hvis antibiotikaforbruget falder, så vil
3 bakterierne over tid blive mindre resistente, fordi det koster dem energi at forblive
4 resistente.

5
6 Hvis du har feber, ømme kirtler ved halsen, hvide belægninger på mandlerne
7 og *ikke* hoster, har du muligvis en bakterieinfektion. Halsbetændelse går som regel over af
8 sig selv, men får du høj feber (40° C, red.), eller så ondt i halsen, at du har svært ved at
9 spise, eller er syg mere end en uge, kan det være en god ide at søge læge. Lægen tester,
10 om du har en bakterieinfektion. Er det tilfældet, kan antibiotika formodentlig hjælpe dig.
11 Men undersøgelser viser, at ved milde infektioner, forkorter antibiotika kun sygdommen en
12 halv til en hel dag. Faktisk har undersøgelser vist, at kun ét ud af tyve børn med
13 mellemørebetændelse på grund af bakterier har gavn af at få antibiotika. Til gengæld får ét
14 ud af 14 børn bivirkninger som opkast, diarré og udslæt.

15 Hvis du har alvorligere infektioner som lungebetændelse eller meningitis, er behandling
16 med antibiotika nødvendig.

17 Men de mange gange, du har forkølelse, lidt ondt i halsen, feber og hovedpine, skal du
18 ikke have antibiotika. Det gælder også ved mellemørebetændelse og bihulebetændelse,
19 der ofte er følger af en forkølelse. Disse infektioner skyldes oftest virus - og antibiotika har
20 derfor slet ingen effekt. Det eneste, der virker her, er at kravle ned under dynen, hvile dig,
21 sørge for at drikke rigeligt, måske tage en smertestillende tablet og vente på, at
22 sygdommen går over.

23
24

25 **Sundhedsministeriets handleplan mod resistens har tre mål frem til 2020:**

- 26 1. Antallet af recepter på antibiotika skal reduceres med en fjerdedel. I 2016 blev der
27 udskrevet en recept til hver anden dansker.
- 28 2. Der skal bruges mindre bredspektret og mere smalspektret antibiotika. Bredspektret
29 antibiotika virker mod flere forskellige bakterier, smalspektret mere præcist mod en
30 bestemt type bakterier.
- 31 3. Hospitalerne skal bruge mindre af den 'kritisk vigtige' antibiotika. Det er antibiotika, der er
32 'sidste udvej' overfor alvorlige sygdomme. Derfor er det ekstra vigtigt, at bakterierne ikke
33 udvikler resistens overfor disse typer af antibiotika.

34 Spørgsmål til samtale efter genfortælling:

35 Har I erfaringer med at få antibiotika hos læger her i Danmark?

36 Hvor og hvordan kan man købe antibiotika i jeres lande?

37 Er resistens noget der bliver informeret om der, hvor I kommer fra?

38